

652.

**ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ**

z dnia 29 listopada 1930 r.

**Przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania
Cywilnego.**

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji postanawiam co następuje:

Rozdział I.**Przepisy ogólne.****Art. I.**

Z dniem wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego tracą moc dotychczasowe przepisy o postępowaniu przed sądami powszechnymi w spornych sprawach cywilnych, unormowanem w kodeksie postępowania cywilnego i w rozporządzeniu niniejszem.

W szczególności tracą moc z zastrzeżeniami, zawartymi w artykułach XVII § 1, 2, 3 i 7, XXV i XXXI, obowiązujące dotychczas w tym zakresie przepisy wraz z późniejszymi ich zmianami i uzupełnieniami, a mianowicie:

1) przepisy ogólne, księga pierwsza, druga i trzecia, tytuły I, II i III rozdziału II księgi piątej ustawy postępowania cywilnego z dnia 20 listopada 1864 r. (T. XVI cz. I Zводу praw), jako też przepisy przechodnie z dnia 18 lipca 1917 r. (Dziennik Urzędowy Departamentu Sprawiedliwości Tymczasowej Rady Stanu Królestwa Polskiego Nr. 1, poz. 5);

2) norma jurysdykcyjna wraz z ustawą zaprowadzającą tudzież procedura cywilna wraz z ustawą zaprowadzającą z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 110 — 113);

3) księgi: pierwsza, druga, trzecia, czwarta i piąta, rozdział pierwszy i drugi księgi szóstej, księga siódma i dziesiąta ustawy o postępowaniu cywilnem wraz z ustawą zaprowadzającą z dnia 30 stycznia 1877 r. (Dz. U. Rzeszy 1877 r. str. 244) oraz ustawa o ustroju sądownictwa z dnia 27 stycznia 1877 r. (Dz. U. Rzeszy 1877 r. str. 41 i 1898 r. str. 371) wraz z ustawą wykonawczą (Zb. u. prusk. 1878 r. str. 230).

Art. II.

Pozostają w mocy postanowienia ustaw i przepisów wymienionych w artykule poprzedzającym, o ile dotyczą spraw innych niż sporne, w szczególności zaś postanowienia wymienione w rozdziałach II, III i IV niniejszego rozporządzenia.

Art. III.

Pozostają również w mocy zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości sądu, o postępowaniu, jako też o sądach polubownych, dotyczące zarówno spraw spornych jak i egzekucyjnych, upadłościowych i innych, a w szczególności:

1) przepisy, w myśl których sądy powinny zawiadomić inne władze lub ich organa o wniesieniu pozwu lub o innych okolicznościach ujawnionych w toku sprawy;

2) przepisy o upoważnieniu Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej do zastępstwa Skarbu Państwa oraz innych podmiotów prawnych;

3) przepisy kodeksów handlowych o obowiązku handlujących (kupców) przedstawiania ksiąg handlowych;

4) art. 89 statutu Banku Polskiego (Dz. U. R. P. 1927, Nr. 113, poz. 966) o wyłącznej właściwości sądów w Warszawie w sprawach przeciwko Bankowi Polskiemu;

5) przepisy zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350).

6) przepisy o właściwości sądu dla spraw o usunięcie osób zakwaterowanych, zawarte w art. 42, ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 681);

7) art. 18 i 19 ustawy z dnia 11 listopada 1924 r. o organizacji konsulatów i czynnościach konsulów (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944);

8) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 lutego 1928 r. o nakładaniu kar porządkowych, przewidzianych w ustawach o postępowaniu sądowym, na osoby pełniące czynną służbę wojskową oraz o przymusowym sprowadzaniu tychże osób przed sądy powszechne (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 121);

9) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1927 r. o uregulowaniu ciężarów i wierzytelności, ciężających na przymusowo wykupionych nieruchomościach ziemskich (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 3, poz. 22);

10) przepisy ustawy z dnia 23 marca 1929 r. o wystawianiu skryptów dłużnych i pokwitowań przez osoby nie umiejące lub nie mogące pisać (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 260);

11) przepisy ustaw szczególnych o nadawaniu wyrokom rygoru natychmiastowej wykonalności przez sąd z urzędu, nawet bez wniosku strony, zwłaszcza art. 42 ustęp 3 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 681); moc obowiązującą tego przepisu rozciąga się na cały obszar Rzeczypospolitej;

12) przepisy o stałych sądach polubownych i urzędach rozjemczych, w szczególności:

a) o giełdowych sądach rozjemczych (§ 14 pkt. 6 i § 30 i 31 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r., Dz. U. R. P. 1930 r. Nr. 23, poz. 209 o organizacji giełd);

b) o sądach polubownych tworzonych przez izby przemysłowo-handlowe (art. 4 pkt. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 591);

c) o komisjach rozjemczych, komisjach pojednawczych dla spraw z lekarzami tudzież o urzędach ubezpieczeń w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby (art. 76, 83, 84, 85, 100 lit. d, i 106 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272 o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby);

d) o sądach rozjemczych dla zakładów ubezpieczenia od wypadków w b. zaborze austriackim,

rosyjskim i węgierskim (ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. Dz. u. p. austr. Nr. 1 z r. 1888, z dnia 7 lipca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 413 i z dnia 30 stycznia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148);

e) o władzach orzekających w zakresie ubezpieczeń społecznych, unormowanych ordynacją ubezpieczeniową Rzeszy Niemieckiej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. u. Rzeszy str. 509) w brzmieniu ustawy z dnia 2 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 398);

f) o sądach rozjemczych bractw górniczych (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 339);

g) o organach powołanych do rozstrzygania sporów między pracodawcami, ubezpieczonymi lub uprawnionymi do świadczeń z jednej strony a Zakładami Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych z drugiej strony (art. 130 i 164 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911 oraz art. 116 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341);

h) o komisjach rozjemczych, przewidzianych ustawami z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 394), z dnia 11 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 147), z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) i z dnia 25 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 263) o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi oraz przewidzianych ustawami z dnia 23 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53) i z dnia 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324) o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi — z zastrzeżeniem zmian przewidzianych art. 40 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) o sądach pracy;

i) o komisjach rozjemczych i komisjach rzeczoznawców dla spraw zmiany cen za dostarczanie energii elektrycznej (ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466);

j) o urzędach rozjemczych dla spraw najmu (art. 14 i nast. ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 o ochronie lokatorów);

k) o sądach rozjemczych do spraw o wynagrodzenie szkód łowieckich (rozdział IV rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934 o prawie łowieckim);

l) o sądach polubownych spółek wodnych (art. 143, 156 ust. 2, 183 ust. 2 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. Dz. U. R. P. 1928, Nr. 62, poz. 574).

Art. IV.

Ileokroć poszczególne przepisy prawne i statuty lub regulaminy instytucji publicznych albo społecznych powołują się na przepisy dotychczasowych ustaw o postępowaniu w spornych sprawach cywilnych, należy zamiast tych postanowień stosować odpowiednio postanowienia kodeksu postępowania cywilnego.

Art. V.

Dopuszczalne jest powództwo o przyszłe powtarzające się świadczenia, które dopiero po wyroku staną się wymagalne, jeżeli stosunek prywatnoprawny między stronami nie sprzeciwia się temu.

Dopuszczalne jest również — w miarę zmienionych okoliczności — powództwo o zmianę wysokości i czasu trwania świadczeń, wynikających z przepisów ustawy, choćby były ustalone wyrokiem lub umową.

Art. VI.

§ 1. Pozew wniesiony przed sąd, choćby niewłaściwy, przerywa przedawnienie.

Pozew wniesiony przed sąd niewłaściwy przerywa bieg terminu prekluzyjnego prawa prywatnego tylko wtedy, jeżeli po odrzuceniu został ponowiony przed sądem właściwym w ciągu tygodnia od uprawomocnienia się postanowienia odrzucającego.

§ 2. Przypozwanie dokonane według przepisów kodeksu postępowania cywilnego wywiera te same skutki prawne, co i wezwanie o zastępstwo lub oznajmienie o sporze, przewidziane w prawie cywilnem.

§ 3. Na wniosek adwokata strony ubogiej, mającej podjąć czynność poza siedzibą sądu orzekającego, właściwa władza adwokacka (rada adwokacka, wydział izby adwokackiej) wyznaczy w razie potrzeby innego adwokata w odpowiedniej miejscowości.

§ 4. Niezależnie od przepisów o obliczaniu terminów Minister Sprawiedliwości zachowuje prawo wydawania rozporządzeń o godzinach, w których sąd przyjmuje pisma oraz ustne wnioski i oświadczenia do protokołu sądowego.

§ 5. Pozostają w mocy przepisy prawa prywatnego wymagające formy pisemnej dla bytu lub do udowodnienia czynności prawnej.

§ 6. Opiekunowie i kuratorowie nie potrzebują upoważnienia do zgłoszenia dowodu z przesłuchania stron w sprawach osób, znajdujących się pod ich opieką i kuratelą.

§ 7. Fałszywe zeznania strony pod przysięgą lub zapewnieniem, zastępującem przysięgę, pociąga za sobą taką samą karę, jak także zeznania świadka, o ile kodeks karny nie stanowi inaczej.

Art. VII.

Strony i ich zastępcy mają prawo przeglądać akta sprawy w sądzie, oraz sporządzać i otrzymywać odpisy lub wyciągi z tych akt.

Art. VIII.

Do sposobu i trybu przymusowego sprowadzenia świadka jako też do ściągania grzywien stosuje się odpowiednio przepisy postępowania karnego.

Przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego grzywny wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

Art. IX.

Brak zgody właściwych władz ziemskich ma być uwzględniony z urzędu w każdym stanie sprawy w postępowaniu sądowym, jeżeli przedmiotem postępowania jest czynność prawna, wymagająca we-

dług przepisów obowiązujących zezwolenia tych władz.

Wyroki sądu polubownego i ugody zawarte przed tym sądem, gdy chodzi o przeniesienie prawa własności nieruchomości ziemskiej lub uregulowanie służebności, są wykonalne dopiero po złożeniu przez stronę dowodu zgody właściwych władz ziemskich, jeżeli przedmiotem wyroku lub ugody jest czynność prawna, wymagająca według przepisów obowiązujących zezwolenia tych władz.

Art. X.

W sprawach małżeńskich niemajątkowych obowiązują przepisy kodeksu postępowania cywilnego z uwzględnieniem następujących postanowień:

§ 1. Zastępstwo adwokackie nie jest obowiązkowe w postępowaniu przed sądem okręgowym.

Rozprawa odbędzie się bez względu na niestawiennictwo jednej ze stron.

W razie niestawiennictwa powoda na pierwszą rozprawę sąd na wniosek pozwanego odrzuci pozew, chyba że żądanie unieważnienia małżeństwa popiera prokurator.

Przepisy o wyrokach zaocznych nie mają zastosowania.

§ 2. Posiedzenia sądu w sprawach o unieważnienie małżeństwa, rozłączenie lub rozwód, odbywają się przy drzwiach zamkniętych, chyba że obie strony żądają jawności a sąd uzna, że jawność nie zagraża dobrem obyczajom.

§ 3. Przepisy o zawieszeniu postępowania na zgodny wniosek lub z powodu niestawiennictwa obu stron nie mają zastosowania w sprawach o unieważnienie małżeństwa, popieranym przez prokuratora.

§ 4. Gdy chodzi o stwierdzenie przyczyny nieważności lub rozwodu, sąd nie jest związany uznaniem żądania pozwu ani przyznaniem faktów, może też dopuścić dowód, którego strony zrzekły się lub któremu się sprzeciwiły, oraz zażądać złożenia przysięgi przez świadka lub biegłego, chociażby strony od niej go zwolniły.

§ 5. Dowód z przesłuchania stron może być dopuszczony dopiero po wyczerpaniu innych dowodów i tylko w celu ich uzupełnienia.

Art. XI.

Minister Sprawiedliwości oznaczy rozporządzeniem termin odkąd przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu upominawczem wejdą w moc w poszczególnych okręgach sądowych.

Art. XII.

Aż do wejścia w moc jednolitej ordynacji adwokackiej Minister Sprawiedliwości jest władny do wydawania drogą rozporządzeń przepisów o wynagrodzeniu adwokatów za wykonywanie przez nich czynności zawodowych w sprawach cywilnych.

Art. XIII.

Szczegółowy tryb doręczania pism sądowych zapomocą poczty, a także innych organów państwowych lub samorządowych określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. XIV.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi przepisy postępowania przed sędzią pokoju.

Rozdział II.

Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Art. XV.

§ 1. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego o właściwości ze względu na miejsce zamieszkania nie uchybiają postanowieniom art. 26 — 35 Kodeksu Cywilnego Królestwa Polskiego z roku 1825 w przypadkach, gdy prawo cywilne powołuje się na miejsce zamieszkania.

§ 2. Uchyła się art. 13 i 14 Kodeksu Cywilnego Królestwa Polskiego.

§ 3. Przed sąd właściwy według art. 29 kodeksu postępowania cywilnego wytacza się także powództwo przeciwko kuratorowi spadku wakującego (art. 811 — 814 Kod. Nap.), oraz przeciwko masie spadkowej, gdy niema bądź spadkobierców uznanych, bądź spadkobierców, którzy objęli spadek (art. 1162 — 1165 T. X cz. 1 wyd. z roku 1914 Zводу praw).

Art. XVI.

§ 1. Uchyła się artykuły 1348 — 1356 Kodeksu Napoleona.

Nie mają również mocy obowiązującej artykuły 1315 — 1319, 1322 — 1327, 1329, 1330, 1333 — 1336, 1341 — 1347, 1357 — 1369, 1715, 1716, 1781, 1924 i 2275 tegoż Kodeksu.

§ 2. W Kodeksie Napoleona skreśla się:

w art. 1834 zdanie: „gdy przedmiot jej przenosi wartość stu pięćdziesięciu franków”, tudzież zdanie: „choćby nawet szło o sumę lub wartość mniejszą od stu pięćdziesięciu franków”;

w art. 1923 zdanie: „Dowód ze świadków nie będzie co do niego przyjęty na wartość przynoszącą sto pięćdziesiąt franków”;

w art. 1950 zdanie: „nawet wówczas, gdy idzie o wartość powyżej stu pięćdziesięciu franków”;

w art. 2074 — cały ustęp drugi.

§ 3. W art. 1985 Kod. Nap. zdanie drugie ustępu pierwszego otrzymuje brzmienie następujące: „Może być także udzielone ustnie; lecz dowód ze świadków może być na to dopuszczony tylko z zastosowaniem się do przepisów postępowania sądowego”.

§ 4. Uchyła się art. 15 i 16 francuskiego kodeksu handlowego. Nie ma również mocy obowiązującej art. 17 tegoż kodeksu.

§ 5. Uchyła się zdanie drugie art. 681 rosyjskiego kodeksu handlowego (T. XI, cz. I Zводу praw).

Art. XVII.

§ 1. Z ustawy postępowania cywilnego 1864 r. pozostają w mocy następujące przepisy w ich brzmieniu obecnie obowiązującym:

1) art. 9 o stosowaniu i wykładni prawa przez sądy;

2) art. 29 lit. e i f w sprawach sądownictwa niespornego i w sprawach o upoważnienie kobiet zamężnych;

3) art. 126, 157 — 161 i o ile ma z niemi związek art. 184, tudzież art. 593, 594, 596 — 652³, 924 — 1222³⁰, 1273 — 1281, 1296, 1527 — 1538, 1544 — 1597, o zabezpieczeniu powództwa i o wykonaniu wyroków sądowych;

4) art. 202, o ile dotyczy spraw innych niż sporne;

5) art. 566 — 570 o postępowaniu incydentalnem, o ile w utrzymanych w mocy przepisach ustawy postępowania cywilnego, lub w przepisach szczególnych przewidziane jest postępowanie incydentalne.

W postępowaniu tem należy, o ile to nie pozostaje w sprzeczności z powyższymi przepisami, odpowiednio stosować przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Nie mają wszakże zastosowania przepisy o pozwie, o wyrokach zaocznych i o obowiązkiem zastępstwie adwokackiem przed sądem okręgowym. Orzeczenia sądu zapadają w formie postanowienia;

6) art. 896 — 922 o postępowaniu wykonawczem pozostają w mocy dla spraw o działy spadkowe i o prawo wykupu z art. 1447;

7) art. 1316 i 1318 o warunkach i terminie dochodzenia odszkodowania od urzędników; przepisy te mają zastosowanie również do osób urzędujących z wyborów; pozostają w mocy art. 1331 — 1336 co do warunków dochodzenia odszkodowania od sędziów;

8) art. 1337, 1338, 1340, 1343 — 1345¹, 1345², 1345³, 1345⁴, 1346 — 1354, 1356 — 1356², 1356³, 1356⁴, 1356⁵, 1356⁶, 1619, 1620, 1623 — 1625 o postępowaniu w sprawach małżeńskich i o prawość pochodzenia.

Art. 1356⁴ otrzymuje brzmienie następujące:

„Do spraw małżeńskich staroobrzędowców i członków sekt stosują się przepisy o postępowaniu w sprawach małżeńskich zawarte w artykułach 1340, 1343 — 1345¹, 1345², 1345³, 1345⁴, 1353 niniejszej ustawy. Nadto w sprawach o rozwiązanie małżeństwa tychże osób z powodu zaginięcia bez wieści jednego z małżonków stosuje się przepisy zawarte w ustawie o nieobecnych i zaginionych z dnia 27 stycznia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 87)”;

9) załącznik I, II (w zastosowaniu do nieruchomości nie podpadających pod postanowienia ustawy z dnia 20 czerwca 1924 r. Dz. U. R. P. z 1929 r. Nr. 24, poz. 254) i III do uwagi I art. 1400 z wyjątkiem art. 31 — 67 załącznika III;

10) art. 1401 — 1449 i 1460¹ — 1460⁶¹ o postępowaniu sądowem zachowawczem;

11) art. 1526 o ekscpcjach;

12) art. 1646 — 1758, 1761 — 1764, 1766 — 1798 o postępowaniach szczególnych; na miejsce art. 1759, 1760 i 1765 wchodzi w moc odpowiednie przepisy kodeksu postępowania cywilnego;

13) nadto w ciągu lat pięciu od czasu wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego rozpoznaniu sądów grodzkich nie ulegają sprawy, w których biorą udział Skarb Państwa lub przedsiębiorstwa państwowe z wyjątkiem spraw o ochronę zakłócone-

go lub przywrócenie utraconego posiadania, tudzież spraw o szkody polne i leśne.

§ 2. Z przepisów przechodnich z roku 1917 do ustawy postępowania cywilnego pozostają w mocy:

1) art. 6 o właściwości sądów cywilnych do rozpoznawania spraw, które dawniej ulegały jurysdykcji komisarzy włościańskich;

2) art. 22 o sprawach działowych, w którym jednak skreśla się powołany tam art. 2 ust. 1 pkt. d.

§ 3. Z ustawy z dnia 16 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 637) o zmianach w urzędzeniu sądownictwa, przepisach postępowania cywilnego i w przepisach o kosztach pozostają w mocy punkty 13 — 15 art. 1 oraz artykuł 5.

§ 4. Pozostaje w mocy dekret z dnia 8 lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych o obrońcach sądowych i obrońcach przy sądach pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 205). Obrońcy sądowi, którzy uzyskali upoważnienie do bronięcia spraw cudzych przed ogłoszeniem rozporządzenia niniejszego, zachowują nadal swe uprawnienia w zakresie dotychczasowym również w sprawach, w których obowiązuje zastępstwo adwokackie.

§ 5. Pozostają również w mocy przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 319) o rozgraniczeniu nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego, dotyczące postępowania sądowego w tych sprawach.

§ 6. Pozostają w mocy przepisy dotyczące trybu postępowania zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. w sprawie uzupełnienia niektórych przepisów obowiązujących ustaw w dziedzinie ubezpieczenia od wypadków na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254).

§ 7. Na obszarze, na którym obowiązuje część I Tomu X Zводу praw, pozostają w mocy:

1) art. 19 — 21, 23 — 27 i 484 ustawy postępowania cywilnego o zdolności procesowej, upadłości, testamentach i t. d.;

2) art. 942 — 956 i 964 — 973 Tomu X część 2 (wyd. z r. 1893) Zводу praw co do spraw o rozgraniczenie i ustalenie granic, uznanych ostatecznie za ulegające rozpoznaniu w trybie postępowania sądowego.

Art. XVIII.

Minister Sprawiedliwości oznaczy rozporządzeniem termin, odkąd przepisy kodeksu postępowania cywilnego o obowiązkowym zastępstwie adwokackim wejdą w moc w postępowaniu przed sądami okręgowymi w okręgu sądu apelacyjnego w Wilnie i przed sądami okręgowymi w Łucku i Równem.

Art. XIX.

§ 1. Powoływanie się na przyznanie pozasądowe ustne jest bezskuteczne, gdy chodzi o ustalenie faktów, co do których dowód z zeznań świadków nie jest dopuszczalny.

§ 2. Domniemania faktyczne sąd dopuszcza tylko wtedy, gdy prawo zezwala na dowód ze świad-

ków, chyba by akt był zaskarżony z przyczyny oszukaniania lub podstęp.

§ 3. Dowód z zeznań świadków na fakty, na które według prawa cywilnego dowód taki nie jest dopuszczalny, może być dopuszczony tylko wówczas, jeżeli istnieje początek dowodu na piśmie.

W przypadkach, w których prawo cywilne przewiduje dowód z zeznań świadków, chociażby pod warunkiem istnienia początku dowodu na piśmie, lub przewiduje dowód z wieści powszechnej, może być dopuszczony także dowód z przesłuchania stron.

§ 4. Przez początek dowodu na piśmie rozumie się każdy akt pisemny, pochodzący od osoby, przeciwko której jest stawiany, lub od osoby, którą ona przedstawia, a czyniący prawdopodobnym fakt przytoczony.

Art. XX.

Moc obowiązująca paragrafu drugiego art. 432 kodeksu postępowania cywilnego odracza się do czasu wprowadzenia przymusowej regulacji hipotecznej drobnej własności ziemskiej. Ścisły termin oznaczy Minister Sprawiedliwości.

Art. XXI.

Przy żądaniu zabezpieczenia na podstawie nakazu, wydanego w postępowaniu nakazowym, wybór sposobów zabezpieczenia należy do powoda.

Art. XXII.

Uгода zawarta przed sądem państwowym ulega wykonaniu narówni z wyrokiem.

Odpowiednia klauzula egzekucyjna umieszczona będzie na wypisie z protokołu sądowego, do którego ugoda była wciągnięta.

Art. XXIII.

Przepisy o właściwości sądu i o postępowaniu w sprawach małżeńskich, poddanych orzecznictwu sądów powszechnych, stosują się także w sprawach o unieważnienie, rozłączenie lub rozwiązanie małżeństwa, zawartego w formie cywilnej.

Art. XXIV.

Prokurator w sprawach, w których powołany jest do składania wniosków, przedstawia je ustnie po wywodach stron. Treść wniosków prokuratora wciąga się do protokołu posiedzenia sądowego.

Stronom służy prawo prosić jedynie omyłki, którychby się prokurator dopuścił w przytaczaniu okoliczności sprawy.

Rozdział III.

Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie.

Art. XXV.

Z ustaw ogólnych normujących właściwość sądu i postępowanie w spornych sprawach cywilnych pozostają w mocy następujące przepisy:

1) z ustawy zaprowadzającej normę jurysdykcyjną z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr.

110) art. VIII pkt. 3 — 7, art. XII ust. 1, art. XVI, XVII, XVIII i XXII;

2) z normy jurysdykcyjnej z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 111) przepisy § 7 ust. 3, § 41, 44, 47 ust. 2, 3 i 4 (bez uchybienia przepisom ustawy z dnia 25 listopada 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 897 o Trybunale Kompetencyjnym) § 48, 105 — 108, 109 (bez uchybienia przepisom rozporządzenia z 28 czerwca 1916 r. Dz. u. p. austr. Nr. 207 o ubezwłasnowolnieniu), § 109a, 110 — 122 co do spraw innych niż sporne. Do spraw tych jednak mają odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego o głosowaniu i naradzie sędziów, o wyłączeniu sędziego, o oznaczeniu sądu właściwego przez Sąd Najwyższy, o czasie trwania właściwości sądu, o sporach o właściwość sądu, tudzież o przeniesienie czynności sądowych na sędziego wyznaczonego lub na sąd wezwany;

3) z ustawy zaprowadzającej procedurę cywilną z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 112) przepisy art. IV pkt. 5 o pisarzach pokatnych, art. XI pkt. 1 o umowie najmu i dzierżawy, tudzież art. XLII o przysiędze wyjawienia;

4) z procedury cywilnej z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 113) § 317, 407, 458, 560, 568 i 569; od zarządzeń tymczasowych, wydanych w postępowaniu o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania, zażalenie nie jest dopuszczalne; z pozwem o wydanie lub odebranie przedmiotu najmu połączyć można wypowiedzenie; przepisy § 528 procedury cywilnej pozostają w mocy dla spraw innych niż sporne.

Art. XXVI.

Uchyla się:

1) przepisy o właściwości sądu i postępowaniu zawarte w ustawie syndykackiej z dnia 12 lipca 1872 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 112). Nie ma również mocy obowiązującej dekret nadworny z dnia 14 marca 1806 r. (Zb. u. sąd. Nr. 758), wyłączający z zakresu działania sądów sprawy przeciwko urzędnikom państwowym o odszkodowanie z powodu ich działalności urzędowej;

2) art. 34, 35, 37, 38 i 39 kodeksu handlowego z dnia 17 grudnia 1862 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 1 z r. 1863), tudzież § 19 i 20 ustawy zaprowadzającej tenże kodeks — w przedmiocie dowodu z ksiąg handlowych;

3) § 3 ustawy z dnia 5 marca 1869 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 27), dotyczący odpowiedzialności kolei żelaznych;

4) § 1 pkt. 4 ordynacji egzekucyjnej z dnia 27 maja 1896 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 79).

Art. XXVII.

Pozostają w mocy zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości sądów, o postępowaniu, jako też o sądach polubownych, a zwłaszcza:

1) § 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 1896 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 70) o sprzedażach na raty;

2) art. 315 kodeksu handlowego o miejscowej właściwości sądu;

3) § 11, 12, 22, 58 ust. 2 i 167 pkt. 3 i 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1917 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 501) o umowie ubezpieczenia, dotyczące sądu polubownego i właściwości sądu;

4) przepisy ustaw szczególnych o zawieszeniu postępowania, jako to art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 276) o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego;

5) przepisy dowodowe § 157 i 158 kodeksu cywilnego w brzmieniu noweli z dnia 19 marca 1916 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 69) w przedmiocie ślubnego pochodzenia dziecka;

6) rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dn. 9 grudnia 1897 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 283) o postępowaniu w sprawach małżeńskich spornych wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, tudzież ze zmianami przewidzianymi w art. X rozporządzenia niniejszego i z tą dalszą zmianą, że niema pierwszej audjencji ani postępowania przygotowawczego a w miejsce przepisów dotychczasowych o środkach odwoławczych wchodzi w moc przepisy kodeksu postępowania cywilnego;

7) rozporządzenie cesarskie z dnia 22 lipca 1915 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 208), dotyczące odnowienia i sprostowania granic;

8) § 41 i nast. statutu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 169) o radzie nadzorczej Towarzystwa, jako sądzie polubownym w sporach między Towarzystwem a członkami.

Art. XXVIII.

Sposoby zabezpieczenia powództwa są te same, jakie są przewidziane w ustawie egzekucyjnej dla zarządzeń tymczasowych.

Art. XXIX.

Zamiast sporu wywoławczego przewidzianego w § 48 ust. 2 ustawy hipotecznej wytacza się na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego powództwo o ustalenie nieistnienia prawa zaprenotowanego.

Art. XXX.

Pozostają w mocy dotychczasowe przepisy o prawie kandydatów adwokackich do zastępowania adwokatów.

Rozdział IV.

Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach.

Art. XXXI.

§ 1. Z ustawy o ustroju sądownictwa pozostają w mocy przepisy § 15 ust. 3 o jurysdykcji w sprawach małżeńskich i § 23 o właściwości sądów grodzkich w sprawach postępowania wywoławczego.

§ 2. Z ustawy o postępowaniu cywilnem pozostają w mocy:

- 1) § 50 ust. 2, 242, 305, 325, 326, 327;
- 2) § 607, 608, 609 ust. 1, 610 — 625, 627 — 634, 636 i 637 o postępowaniu w sprawach małżeńskich ze zmianami przewidzianymi art. X rozporządzenia mniejszego i z tą dalszą zmianą, że w miejsce dotychczasowych przepisów o środkach odwoławczych wchodzi w moc przepisy kodeksu postępowania cywilnego;
- 3) § 640, 641, 643 i 644 o postępowaniu w sprawach o ustalenie stosunku prawnego między rodzicami i dziećmi;
- 4) § 645 — 687 o postępowaniu w sprawach o pozabawienie własnej woli;
- 5) § 704 — 945 o egzekucji;
- 6) § 946 — 1024 o postępowaniu wywoławczem.

§ 3. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego o głosowaniu i naradzie sędziów, o wyłączeniu sędziego, o oznaczeniu sądu właściwego przez Sąd Najwyższy, o czasie trwania właściwości sądu, o sporach o właściwość sądu, tudzież o przeniesieniu czynności sądowych na sędziego wyznaczonego lub na sąd wezwany mają odpowiednie zastosowanie do spraw innych niż sporne.

Art. XXXII.

Uchyła się art. 45 i 46 kodeksu handlowego o dowodzie z ksiąg handlowych.

Art. XXXIII.

Pozostają w mocy zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości sądu, postępowaniu i o sądach polubownych, a zwłaszcza:

- 1) przepisy kodeksu cywilnego z dnia 18 sierpnia 1896 r. o przysiędze wyjawienia;
- 2) § 371 ust. ost. kodeksu handlowego o miejscowej właściwości sądu;
- 3) § 48 i 64 ustawy z dnia 30 maja 1908 r. (Dz. U. Rzeszy str. 263) o umowie ubezpieczenia, dotyczącej właściwości sądu, tudzież sądu polubownego (biegłych);
- 4) § 38 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lipca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 447) o stosunku służbowym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”, dotyczący właściwości sądów w Toruniu dla spraw o ustalenie nieistnienia roszczeń przedsiębiorstwa;
- 5) przepisy o komisjach pojednawczo-rozjemczych, przewidzianych ustawą z dnia 23 grudnia 1918 r. (Dz. U. Rzeszy str. 1456), ze zmianami wynikającymi z rozporządzeń z dnia 4 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 585), z dnia 15 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 643), z dnia 15 października 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 866) i z dnia 30 kwietnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 312), o ile dotyczą rozpatrywania sporów indywidualnych, przewidzianych ustawą z dnia 9 lutego 1920 r. o radach zakładowych (Dz. U. Rzeszy str. 420);
- 6) przepisy o komisjach rozjemczych przewidzianych rozporządzeniem Komisarjatu Naczelnej

Rady Ludowej z dnia 15 czerwca 1919 r. o urządzeniu inspektoratów pracy w rolnictwie i o załatwianiu załatwów p. między pracodawcami a pracownikami rolnymi. (Tygodnik Urzędowy Naczelnej Rady Ludowej Nr. 31, poz. 98).

Art. XXXIV.

Sposoby zabezpieczenia powództwa są te same, jakie są przewidziane w przepisach egzekucyjnych dla zarządzeń tymczasowych i aresztów.

Art. XXXV.

Ustna umowa o sąd polubowny gaśnie, jeżeli w ciągu roku od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego sąd polubowny nie wydał wyroku ani nie zawarto ugody przed tym sądem.

Rozdział V.

Przepisy przechodnie.

Art. XXXVI.

Sprawy, wszczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego, rozpoznawać należy aż do ukończenia według przepisów dotychczasowych.

O wszczęciu sprawy decyduje dzień, w którym wpłynął do sądu pozew lub inne pismo rozpoczynające postępowanie.

Art. XXXVII.

Sprawy, w których w pierwszej instancji nastąpiło zawieszenie postępowania (zawieszenie, przerwa, spoczywanie), w razie ich podjęcia po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego prowadzi się nadal według przepisów tegoż kodeksu z uwzględnieniem już dokonanych czynności procesowych i zebranego materiału.

Przepis powyższy nie ma zastosowania, jeżeli dalsze postępowanie miało się odbyć w trybie, którego kodeks postępowania cywilnego nie zna.

Art. XXXVIII.

Art. 208 kodeksu postępowania cywilnego stosuje się także w sprawach wszczętych przed wejściem tego kodeksu w życie. Jeżeli zawieszenie (spoczywanie) nastąpiło przed tym dniem, termin trzyletni liczy się od dnia wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego.

Na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie termin trzyletni liczy się w myśl art. 689 ustawy postępowania cywilnego.

Art. XXXIX.

Przepis art. 272 kodeksu postępowania cywilnego, ograniczający dowód ze świadków przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu, nie będzie miał zastosowania do czynności stwierdzonej dokumentem, sporządzonym przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli czynność podlega prawu obowiązującemu na obszarze sądów ape-

lacyjnych w Krakowie, Katowicach, Lwowie, Poznaniu i Toruniu.

Art. XL.

W sprawach, toczących się według przepisów francuskiej procedury cywilnej, sąd wyznaczy stro-
nom roczny termin do złożenia w sądzie akt procesowych. W razie niezłożenia akt w tym terminie sprawa ulega umorzeniu. Jeżeli akta zostały złożone, sprawę prowadzi się nadal według przepisów kodeksu postępowania cywilnego z uwzględnieniem już dokonanych czynności procesowych i zebranego materiału.

Art. XLI.

W sprawach wszczętych przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego w sądzie, według dotychczasowych przepisów niewłaściwym, postępowanie toczyć się będzie nadal przed tym sądem, jeżeli jest on właściwy według kodeksu postępowania cywilnego.

Art. XLII.

W sprawach, rozstrzygniętych według dotychczasowego prawa, wznowienie postępowania wszczęte po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego odbywa się według przepisów tegoż kodeksu.

Art. XLIII.

W sprawach, rozstrzygniętych przez sąd polubowny przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego, postępowanie przed sądem państwowym odbywać się będzie według przepisów dotychczasowych.

Art. XLIV.

Na obszarach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie, Wilnie, Poznaniu, Toruniu, tudzież sądu okręgowego w Katowicach, pozew o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania może być wniesiony w ciągu roku od daty zakłócenia lub utraty posiadania, jeżeli zdarzenia te nastąpiły przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego.

Art. XLV.

W okresie dziesięcioletnim, w którym według art. 273 prawa o ustroju sądów powszechnych jeden

sędzia rozpoznaje sprawę w sądzie okręgowym, obowiązują przepisy następujące:

§ 1. Przepisy o prawach i obowiązkach przewodniczącego i sądu stosuje się do jednego sędziego.

§ 2. Sprawy, należące do jednego sędziego, sędzia może połączyć nawet wtedy, jeżeli wartość dochodzonych roszczeń przewyższa dziesięć tysięcy złotych.

§ 3. Sąd, rozłączając roszczenia połączone w jednym pozwie, przekaze do rozpoznania jednemu sędziemu te z pośród rozłączonych roszczeń, które nie przekraczają dziesięciu tysięcy złotych.

Art. XLVI.

Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

O ileby do czasu wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego i rozporządzenia niniejszego nie zostały wydane przewidziane w nich rozporządzenia, stosować należy odpowiednio przepisy dotychczasowe.

Art. XLVII.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1933 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister

Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *J. Beck*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
St. Czerwiński

Minister Rolnictwa: *Leon J. Połczyński*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Kühn*

Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Boerner*